

הַלְבוֹת רוֹצֵחַ וְשׂוֹמֵר נֶפֶשׁ פָּרָק ט

א. הָרוּג שְׁנִמְצָא נוֹפֵל בָּאָרֶץ, וְלֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ מִנִּיחִין אוֹתוֹ בַּמָּקוֹמוֹ, וְיוֹצְאִין חֲמִשָּׁה זִקְנִים מִבֵּית דִּין הַגָּדוֹל שְׁבִירוֹשָׁלַיִם, שְׁנֵאמָר "וְיוֹצְאוּ זִקְנֵיהָ, וְשִׁפְטֶיהָ" (דברים כא, ב); וּמוֹדְדִין מִמֶּנּוּ אֶל הָעָרִים שְׁסָבִיבוֹת הַחֹלֶל. אִפְלוּ נִמְצָא בְּצַד עִיר זוֹ, שֶׁהִדְבָּר יְדוּעַ בּוֹדָאי שֶׁהִיא הַקְּרוֹבָה מִצֹּה לְמַדָּד.

ב. אַחֵר שְׁמוֹדְדִין, וְנוֹדְעָה הָעִיר הַקְּרוֹבָה קוֹבְרִין אֶת הַנֶּהָרֵג בַּמָּקוֹמוֹ, וְחוֹזְרִין זִקְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לְמָקוֹמָן. וּבֵית דִּין שְׁלֹאוֹתָהּ הָעִיר מְבִיאִין עֲגֻלַת בָּקָר מִשְׁלֹאֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר; וּמוֹרִידִין אוֹתָהּ אֶל נַחַל שֶׁהוּא שׁוֹטֵף בְּחִזָּקָה, וְזֶה הוּא "אֵיתָן" (דברים כא, ד) הָאִמּוֹר בַּתּוֹרָה.

ג. וְעוֹרְפִין אוֹתָהּ שָׁם בַּקּוֹפִיס מֵאַחוֹרֶיהָ. וּבֵית דִּין שְׁלֹאוֹתָהּ הָעִיר, עִם כָּל זִקְנֵי הָעִיר אִפְלוּ הֵם מֵאָה הַכֹּל רוֹחֲצִין אֶת יְדֵיהֶן שָׁם, בַּמָּקוֹם עֲרִיפְתָּה שְׁלֻעָגְלָה.

ד. וְאוֹמְרִים שָׁם בַּתּוֹךְ הַנַּחַל בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, "יִידֵינוּ, לֹא שָׁפְכוּ אֶת-הַדָּם הַזֶּה, וְעֵינֵינוּ, לֹא רָאוּ" (דברים כא, ז): כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא בָּא לִיִּידֵינוּ הַנֶּהָרֵג הַזֶּה, וּפְטַרְנוּהוּ בְּלֹא מְזוֹנוֹת; וְלֹא רָאִינוּהוּ, וְהַנְּחָנוּהוּ בְּלֹא לוֹיָהּ. וְהַכּוֹהֲנִים אוֹמְרִים בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, "כִּפּוֹר לְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-פָּדִיתָ, ה', וְאֶל-תַּתֵּן דָּם נָקִי, בַּקָּרֵב עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל" (דברים כא, ח); וְהוֹלְכִין לָהֶן. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַפֵּר עַל הַדָּם, שְׁנֵאמָר "וְנִכְפַּר לָהֶם, הַדָּם" (שם).

ה. כְּשִׁמוֹדְדִין מִן הַחֹלֶל, מְדַקְדְּקִין בַּמָּדָה, וְאִין מְקַדְּדִין בָּהּ. וְאִין מוֹדְדִין אֶלֹא לְעִיר שֵׁישׁ בָּהּ בֵּית דִּין שְׁלֻעָשָׁרִים וּשְׁלוֹשָׁה; וְאִין מוֹדְדִין לִירוּשָׁלַיִם, שְׁאִין יְרוּשָׁלַיִם מְבִיאָה עֲגֻלָּה עֲרוּפָה, לְפִי שֶׁלֹּא נִתְחַלְקָה לְשִׁבְטִים, וְנֵאמָר "בְּאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ" (דברים כא, א).

ו. נִמְצָא קְרוֹב לִירוּשָׁלַיִם, אוֹ לְעִיר שְׁאִין בָּהּ בֵּית דִּין מִנִּיחִין אוֹתָהּ, וּמוֹדְדִין אֶל שְׂאֵר הָעִירוֹת הַסְּמוּכוֹת לוֹ. נִמְצָא סְמוּךְ לְסָפֵר, אוֹ לְעִיר שֵׁישׁ בָּהּ גּוֹיִים אִין מוֹדְדִין כָּל עֵיקָר, שֶׁהָרִי זֶה בְּחִזָּקָה שֶׁהָרֵגוּהוּ גּוֹיִים.

ז. אִין הָעִיר הַקְּרוֹבָה מְבִיאָה, אֶלֹא בְּזִמְנָן שְׁמִנִין הָעַם שְׁבָה כְּמוֹ מִנִּין הָעִיר הַרְחוֹקָה מִמֶּנָּה; אֲבָל אִם הָיוּ אֵלּוּ שְׁפָרְחוּקָה מְרַבִּין עַל אֲנָשֵׁי הַקְּרוֹבָה מִמֶּנָּה הוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב, וְהַמְרַבִּין מְבִיאִין הָעֲגֻלָּה: אֵף עַל פִּי שֶׁהוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב מִן הַתּוֹרָה, וְהוֹלְכִין אַחֵר הַקְּרוֹב הָרֵב עוֹדָף.

ח. נִמְצָא הַנֶּהָרֵג מְכוּן בֵּין שְׁתֵּי עִירוֹת, וְאֲנָשֵׁי זוֹ כְּאֲנָשֵׁי זוֹ בְּשׁוּוֹה יָבִיאוּ עֲגֻלָּה אַחַת בְּשִׁתְּפוּת, וְיִתְּנוּ וְיֹאמְרוּ, אִם זֶה הִיא הַקְּרוֹבָה, הָרִי הִיא שְׁלֵהֵן וְאֵלּוּ נָתְנוּ לָהֶם חֶלְקָם מִתְּנָה, וְאִם אֵלּוּ הֵם הַקְּרוֹבִים, הָרִי הִיא שְׁלֵהֵן וְאֵלּוּ נָתְנוּ לָהֶן חֶלְקָם מִתְּנָה: לְפִי שְׂאֵי אִפְשָׁר לְצַמְצֵם, וְאִפְלוּ בִיּוֹדֵי אָדָם.

ט. מִהִיכָן מוֹדְדִין, מִחֲטָמוֹ. נִמְצָא גּוֹפּוֹ בַּמָּקוֹם אֶחָד, וְרֹאשׁוֹ בַּמָּקוֹם אַחֵר מוֹלִיכִין הַגּוֹף אֶצֶל הָרֹאשׁ, וְקוֹבְרִים אוֹתוֹ בַּמָּקוֹמוֹ. וְכֵן כָּל מַצֹּה מוֹלִיכִין גּוֹפּוֹ אֶצֶל רֹאשׁוֹ, וְנִקְבֵּר בַּמָּקוֹמוֹ.

י. נִמְצָאוּ מֵתִים רַבִּים זֶה בְּצַד זֶה, מוֹדְדִין מִחֲטָמוֹ שְׁלֹכֵל אֶחָד וְאַחַד מֵהֶן; וְאִם הִיָּתָה עִיר אַחַת קְרוֹבָה לְכֻלָּם, מְבִיאָה עֲגֻלָּה

אחת על כלן. נמצאו זה על גבי זה, מודדין מן העליון פמות
שהן מנחין.

יא. נאמר "כי-ימצא חלל" (דברים כא, א) לא חנוק ולא מפרפר,
שאין זה נקרא חלל. "באדמה" (שם), לא טמון בגל. "נפל"
(שם), לא תלוי באילן. "בשדה" (שם), לא צף על פני המים. "לא
נודע, מי הכהו" (שם) הא אם נודע, לא היו עורפין; אפלו ראה
ההורג עד אחד אפלו עבד, או אשה, או פסול לעדות בעברה
לא היו עורפין. לפיכך משרבו הרצחנים בגלוי, בטלה עגלה
ערופה.

יב. עד אחד אומר ראיתי את ההורג, ועד אחד הכחישו ואמר
לו לא ראית היו עורפין. במה דברים אמורים, בשבאו שניהם
כאחת. אבל אם אמר אחד אני ראיתי את ההורג, הרי זה נאמן
כשנים לענין זה; ואם בא אחר כך עד אחד והכחישו ואמר לו
לא ראית אין משגיחין על דברי האחרון, ואין עורפין.

יג. באו שנים, אחר שהעיד האחד והכחישוהו ואמרו לו לא
ראית הרי הן כשתי עדות המכחישות זו את זו, ועורפין.

יד. אשה אומרת ראיתי את ההורג, ואשה אחרת מכחשת אותה
ואומרת לה לא ראית היו עורפין, בין שבאו שתיהן כאחת בין
שבאו זו אחר זו.

טו. שנים אומרים ראינו, ואחד אומר להן לא ראיתם אין
עורפין; אחד אומר ראיתי, ושנים אומרים לו לא ראית היו
עורפין. במה דברים אמורים, בשהיו שלשתן פשרים או
פסולים. אבל אם אמר עד אחד ראיתי ההורג, ושתי נשים או
שני פסולים אומרים לו לא ראית אין עורפין.

טז. שתי נשים או שני פסולים אומרים ראינו ההורג, ועד אחד
מכחישם ואומר לא ראיתם עורפים: שאפלו מאה נשים או
מאה פסולים, ועד אחד מכחיש כלן הרי אלו כעד אחד ועד
אחד.

יז. שלוש נשים או שלושה פסולים אומרים ראינו ההורג,
וארבע נשים או ארבעה פסולים אומרים לא ראיתם עורפין. זה
הכלל בפסולין, הלך אחר רב המנין בכל מקום.